

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

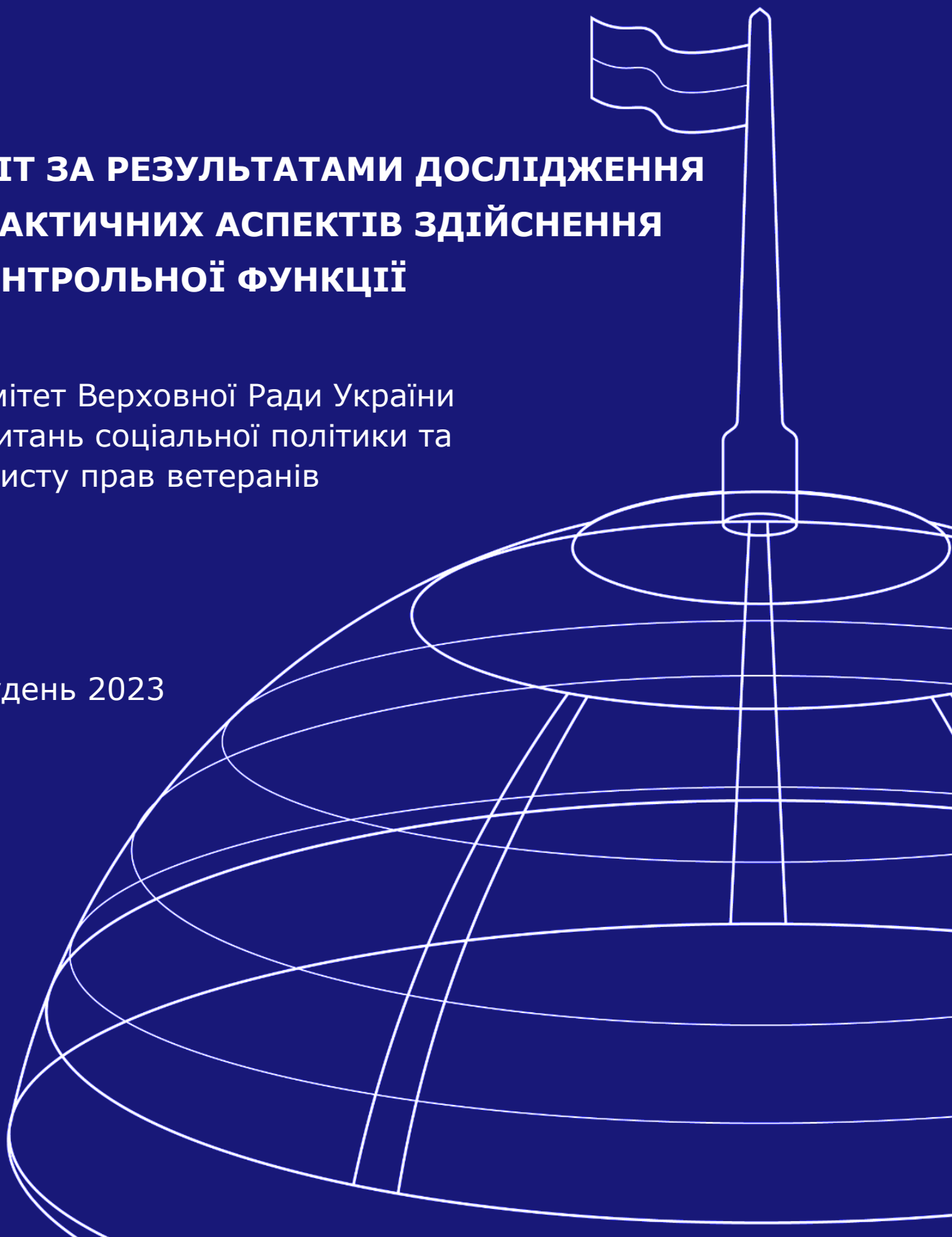
ІНТЕРНЬОЗ
У К Р А Ї Н А

РАДА
НАСТУПНЕ ПОКОЛІННЯ

ЗВІТ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАКТИЧНИХ АСПЕКТІВ ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ

Комітет Верховної Ради України
з питань соціальної політики та
захисту прав ветеранів

Грудень 2023

Матеріали розроблено Програмою USAID RANG з метою аналітичної підтримки роботи Парламенту. Цей документ став можливим завдяки підтримці американського народу через Агентство США з міжнародного розвитку. Його зміст є винятково відповідальністю автора або авторів і не обов'язково відображає погляди USAID або уряду США.

Зміст

Вступ	4
1. Аналіз практики застосування законодавчих актів у діяльності державних органів, їх посадових осіб з питань, віднесених до предметів відання комітетів	6
2. Аналіз відповідності закону прийнятих підзаконних нормативно-правових актів, своєчасності їх прийняття	10
3. Розгляд у комітеті звітів, доповідей та інформації державних органів та посадових осіб	14
4. Взаємодія з Рахунковою палатою, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини	16
Висновки.....	18
Рекомендації	21

Вступ

Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів є одним з 7-ми «модельних комітетів», якому Програма надає експертну, організаційну та комунікаційну підтримку¹.

Серед завдань Програми є посилення спроможності Комітету в частині:

- реалізації контрольної функції та проведення аналізу практики застосування законодавства відповідно до найкращого досвіду парламентів інших країн;
- впровадження дієвих інструментів комунікації з громадянами та бізнесом, проєктами міжнародної технічної допомоги;
- експертно-аналітичної підтримки, проведення досліджень, що є частиною повного циклу формування політики.

Головною метою Програми є напрацювання моделей та практик, які в майбутньому стануть частиною стандартних парламентських процедур.

У межах дослідження оцінки ефективності реалізації контрольної функції Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав у секретаріаті «модельного комітету» було проведено опитування у гугл-формі. Експертами Програми було опрацьовано відповіді працівників секретаріату та підготовлено аналітичну довідку про результати дослідження практичних аспектів здійснення контрольної функції комітету Верховної Ради України.

Відповідно до статті 14 Закону України «Про комітети Верховної Ради України», контрольна функція комітетів полягає в:

1. аналізі практики застосування законодавчих актів у діяльності державних органів, їх посадових осіб з питань, віднесених до предметів відання комітетів, підготовці та поданні відповідних висновків та рекомендацій на розгляд Верховної Ради України;
2. участі за дорученням Верховної Ради України у проведенні «години запитань до уряду»;
3. контролі за виконанням державного бюджету України в частині, що віднесена до предметів їх відання, для забезпечення доцільності, економності та ефективності використання державних коштів у порядку, встановленому законом;
4. організації та підготовці за дорученням Верховної Ради України парламентських слухань;
5. організації та підготовці слухань у комітетах;
6. підготовці та поданні на розгляд Верховної Ради України запитів до Президента України від комітету відповідно до положень пункту 34 частини першої статті 85 Конституції України;
7. взаємодії з Рахунковою палатою;
8. взаємодії з Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини;

¹ Програма USAID «ПАДА: наступне покоління» у 2023–2024 рр. співпрацює із 7 комітетами ВРУ (Комітет ВРУ з питань соцполітики та захисту прав ветеранів, Комітет ВРУ з питань енергетики та ЖКП, Комітет ВРУ з питань держвлади, місцсамоврядування та містобудування, Комітет ВРУ з питань молоді і спорту, Комітет ВРУ з питань екологічної політики та природокористування, Комітет ВРУ з питань економічного розвитку, Комітет ВРУ з питань правової політики). Зокрема, Програма надає експертну, організаційну та комунікаційну підтримку в межах ініціативи «Модельний комітет».

9. спрямуванні матеріалів для відповідного реагування в межах, установлених законом, органам Верховної Ради України, державним органам, їх посадовим особам;
10. розгляді на своїх засіданнях або під час слухань у комітеті звітів, доповідей та інформації державних органів та посадових осіб, які у передбачених законом випадках подаються до Верховної Ради України, здійсненні попередньої підготовки питань щодо розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України таких звітів, доповідей та інформації;
11. здійсненні комітетом Верховної Ради України, до предмета відання якого віднесено питання забезпечення контрольних функцій Верховної Ради України за діяльністю органів спеціального призначення з правоохоронними функціями, правоохоронних органів спеціального призначення та розвідувальних органів, передбачених цим Законом заходів з метою гарантування неухильного і безумовного дотримання цими органами вимог Конституції України щодо забезпечення національної безпеки, недопущення їх використання для узурпації влади, порушення прав і свобод людини і громадянина.

В рамках контрольної функції секретаріат комітету отримує звіти Рахункової палати, щотижневі та щомісячні звіти, що містять статистичну інформацію, від Міністерства соціальної політики України, Міністерства у справах ветеранів України, інформацію щодо пріоритетних законопроектів у сфері євроінтеграції, які перебувають на розгляді Верховної Ради України.

Ключове завдання даного дослідження – аналіз та оцінка ефективності реалізації контрольної функції Комітетом Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів та надання рекомендацій комітету для посилення контрольної функції комітету, а також з метою подальшого впровадження парламентської реформи.

Щоб проаналізувати контрольну функцію Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав, Програма розробила опитувальник, який містив 4 основних блоки запитань (усього 32 запитання):

1. Аналіз практики застосування законодавчих актів у діяльності державних органів, їх посадових осіб з питань, віднесених до предметів відання комітетів, підготовка та подання відповідних висновків та рекомендацій на розгляд Верховної Ради України.
2. Аналіз відповідності закону прийнятих підзаконних нормативно-правових актів, своєчасності їх прийняття.
3. Розгляд на своїх засіданнях або під час слухань у комітеті звітів, доповідей та інформації державних органів та посадових осіб, які у передбачених законом випадках подаються до Верховної Ради України; здійснення попередньої підготовки питань щодо розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України таких звітів, доповідей та інформації.
4. Взаємодія з Рахунковою Палатою, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини.
5. У межах дослідження з 22 листопада по 10 грудня 2023 року в секретаріаті «модельного» Комітету Верховної Ради України з питань

соціальної політики та захисту прав ветеранів провели анонімне анкетне опитування, в якому взяли участь 10 працівників комітету. Анкети заповнювали за допомогою гугл-форми. Експерти Програми опрацювали відповіді працівників секретаріату та підготували проєкт звіту з рекомендаціями, який скерували секретаріату комітету на опрацювання.

1. Аналіз практики застосування законодавчих актів у діяльності державних органів, їх посадових осіб з питань, віднесених до предметів відання комітетів, підготовка та подання відповідних висновків та рекомендацій на розгляд Верховної Ради України

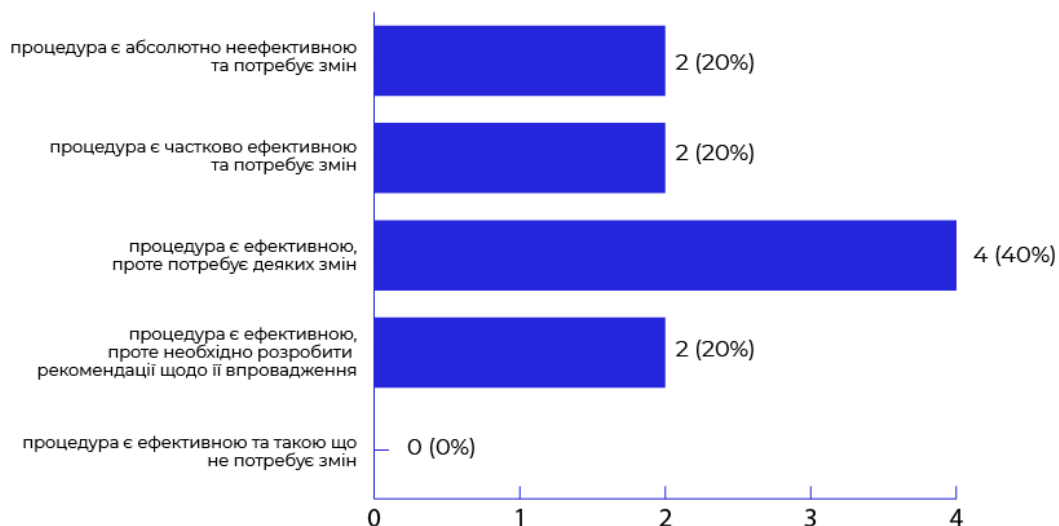
Аналіз практики застосування законів є одним з важливих напрямків розвитку функції парламентського контролю у діяльності Комітету. Відповідно до статті 24 Закону України «Про комітети Верховної Ради України», комітети з питань, віднесених до предметів їх відання, здійснюють аналіз практики застосування державними органами, органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами Конституції та законів України, аналіз відповідності закону до прийнятих ними підзаконних нормативно-правових актів, своєчасності їх прийняття. За наслідками такого аналізу Комітет вносить державним органам, органам місцевого самоврядування, їх посадовим особам рекомендації щодо приведення у відповідність із законом підзаконного нормативно-правового акта.

Рекомендації комітетів підлягають обов'язковому розгляду державними органами, органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами, об'єднаннями громадян, підприємствами, установами і організаціями.

40% працівників секретаріату Комітету оцінили процедуру аналізу практики застосування законодавчих актів у діяльності органів державної влади на достатньому рівні, зазначивши, що вона є ефективною, проте потребує деяких змін.

20% респондентів вважають, що процедура є ефективною, проте необхідно розробити рекомендації щодо її впровадження, 20% опитуваних також зазначили, що процедура є частково ефективною та потребує змін.

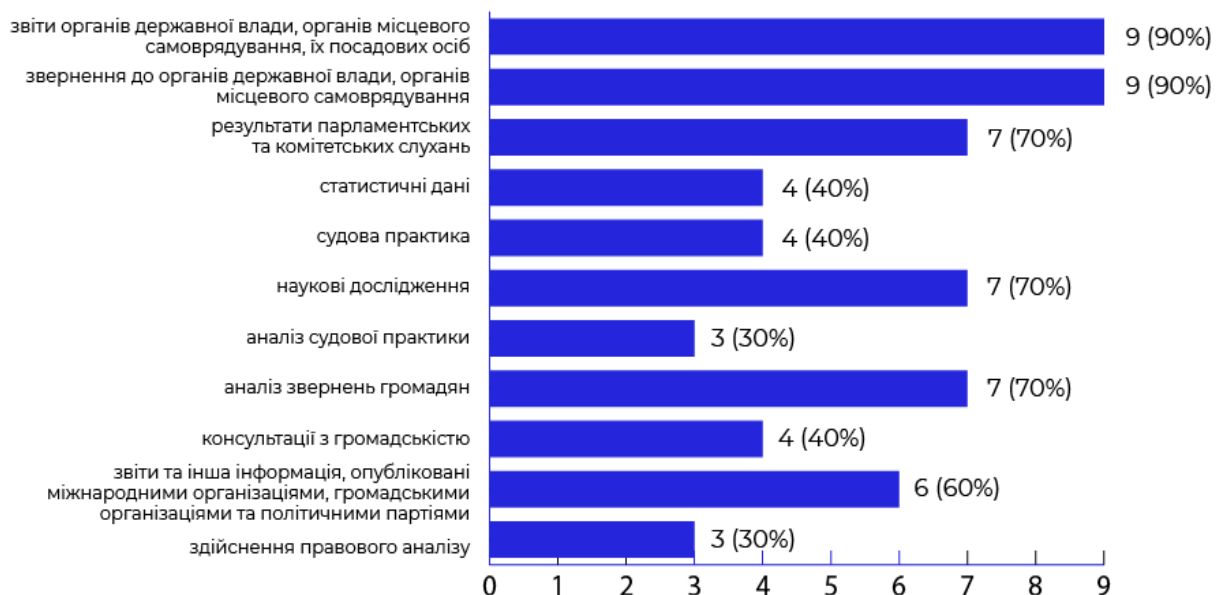
На думку інших 20% представників Комітету, процедура є цілком неефективною та потребує змін.

Під час аналізу практики застосування законодавства Комітет зазвичай використовує звіти органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, звернення до органів державної влади, органів місцевого самоврядування (90% відповідей працівників секретаріату), а також результати парламентських та комітетських слухань (70% відповідей респондентів).

Окрім звітів і звернень до органів державної влади, результатів парламентських і комітетських слухань працівники секретаріату комітету зазначили про використання таких інструментів:

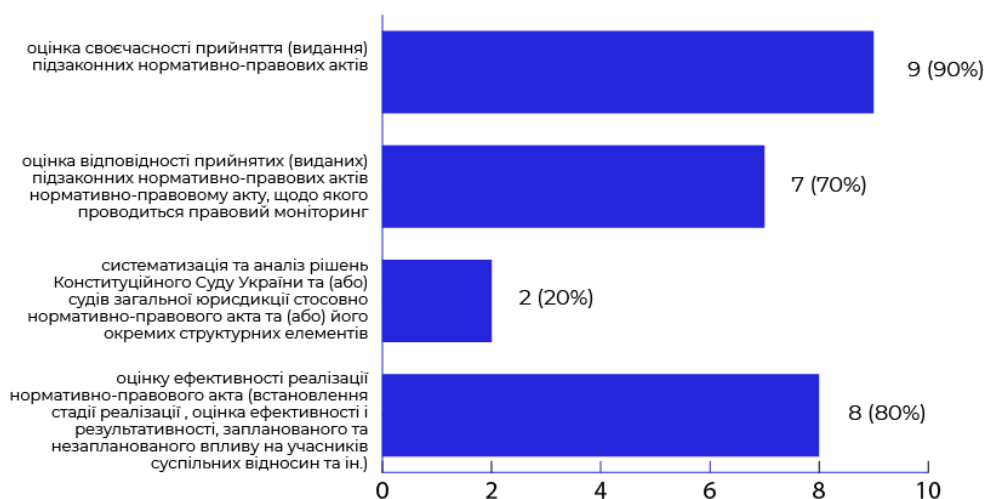
- наукові дослідження;
- аналіз звернень громадян;
- звіти та інша інформація, опубліковані міжнародними організаціями, громадськими організаціями та політичними партіями;
- консультації з громадськістю;
- статистичні дані;
- судова практика;
- аналіз судової практики;
- здійснення правового аналізу.

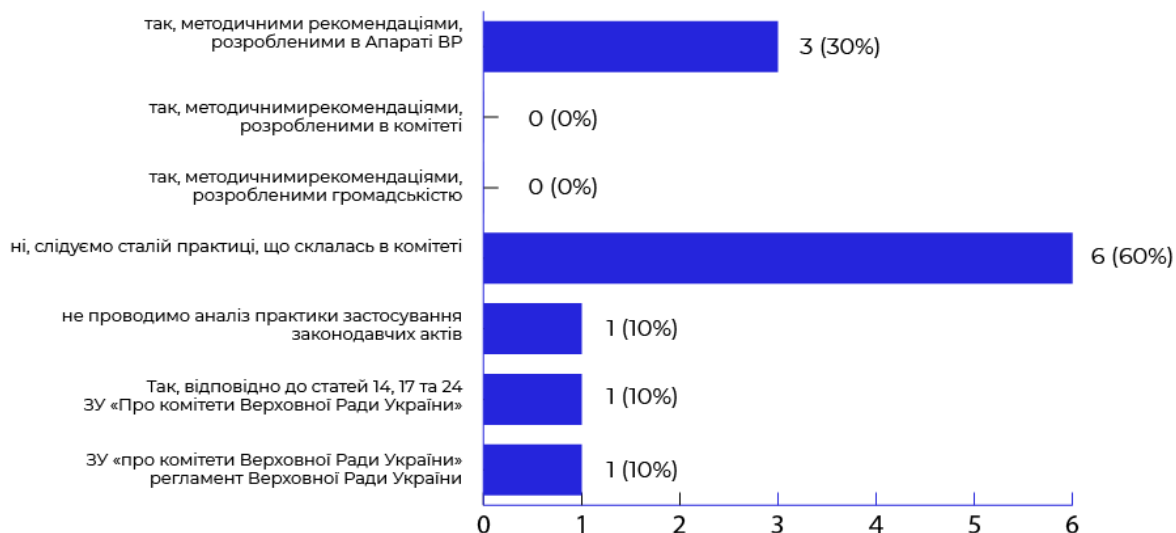
Працівники секретаріату Комітету зазначили, що для аналізу практики застосування законодавчих актів у комітеті використовуються такі елементи:

1. оцінка своєчасності прийняття (видання) підзаконних нормативно-правових актів (90% респондентів);
2. оцінка ефективності реалізації нормативно-правового акта (встановлення стадії реалізації, оцінка ефективності і результативності, запланованого та незапланованого впливу на учасників суспільних відносин та ін.) (80% респондентів);
3. оцінка відповідності прийнятих (виданих) підзаконних нормативно-правових актів нормативно-правовому акту, щодо якого проводиться правовий моніторинг (70% відповідей).

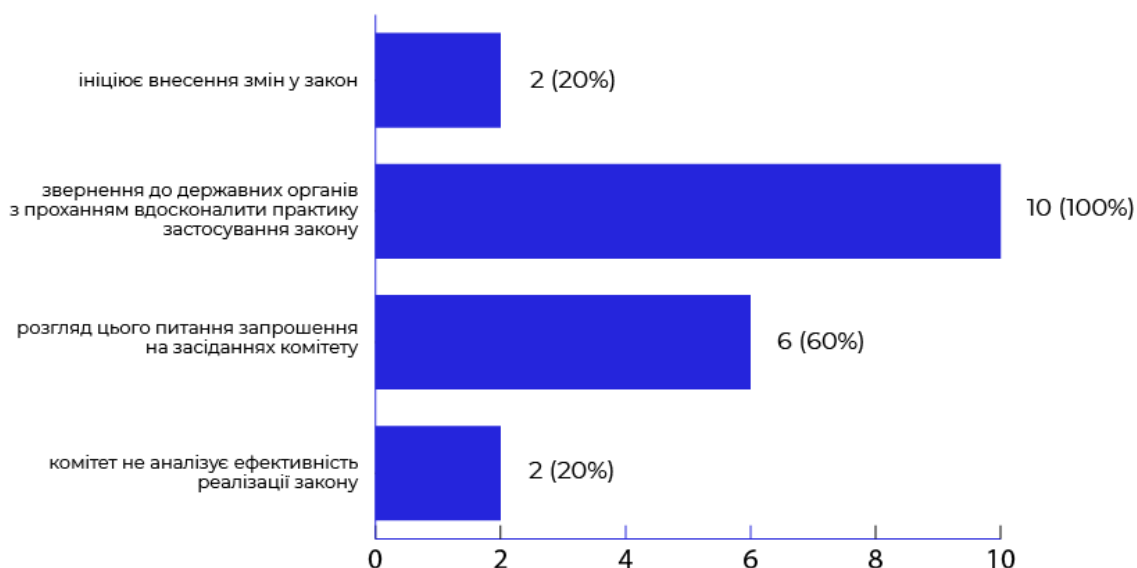
При цьому систематизація та аналіз рішень Конституційного Суду України та (або) судів загальної юрисдикції стосовно нормативно-правового акта та (або) його окремих структурних елементів використовується Комітетом набагато менше (20% відповідей респондентів).

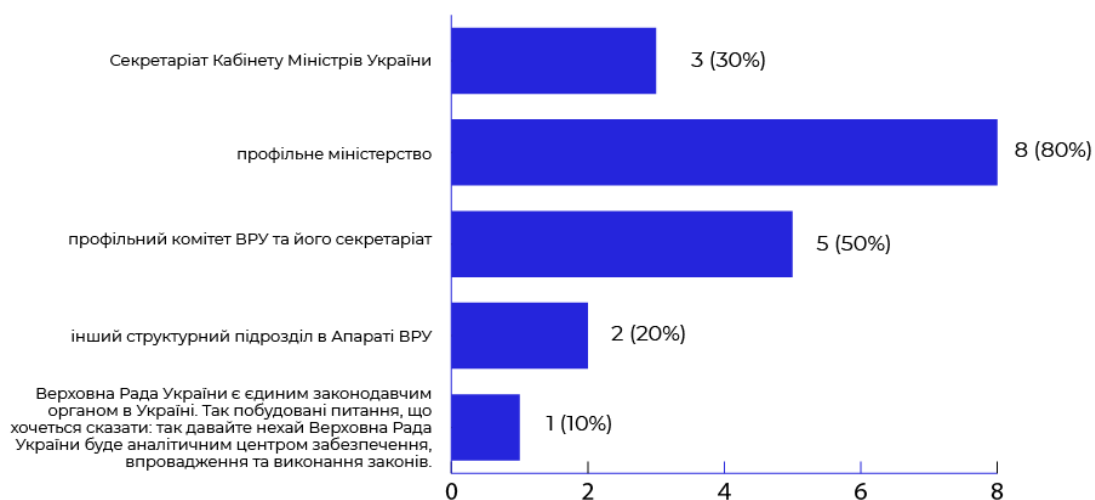
Більше половини опитуваних працівників секретаріату Комітету (60%) зазначили, що під час аналізу практики застосування законодавчих актів Комітет не використовує методологічні рекомендації, натомість, дотримуються сталої практики, що склалася в Комітеті. Водночас, інша частина опитуваних працівників (30% респондентів) використовують методичні рекомендації, розроблені Апаратом Верховної Ради України.

Всі опитувані працівники Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів зазначили, що у разі виявлення неефективності закону або його окремих приписів за результатом аналізу практики застосування закону, Комітет звертається до державних органів з проханням вдосконалити практику застосування закону, а також розглядає це питання на засіданнях Комітету. Іноді Комітет ініціює внесення змін у закон (20% відповідей працівників).

Основним суб'єктом аналізу ефективності реалізації закону, на думку Комітету, має бути профільне міністерство. Про це зазначили 80% опитуваних представників Комітету, половина респондентів, вважають, що це має бути профільний комітет та його секретаріат, 30% працівників обрали Секретаріат Кабінету Міністрів України, окремі працівники – інший структурний підрозділ Апарату ВРУ.

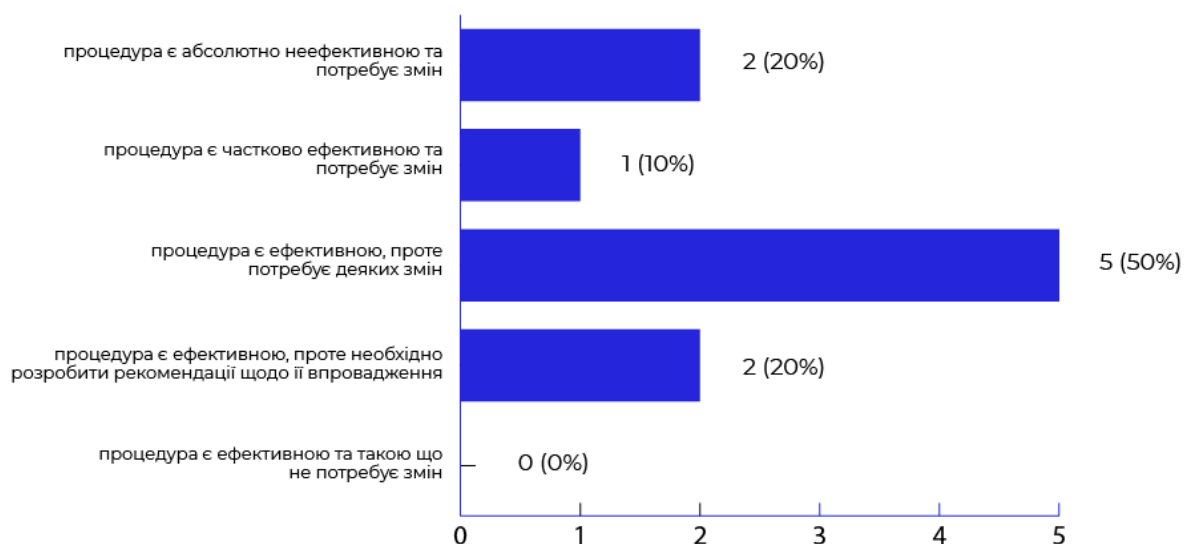
Для покращення процедури аналізу практики застосування законодавчих актів представники Комітету зазначили, що необхідно:

1. визначитись з тим, чи є вона обов'язковою, хто суб'єкт(и) її здійснення, які терміни;

2. розробити алгоритм проведення аналізу практики застосування законодавчих актів;
3. закріпити виконання таких функцій на законодавчому рівні Секретаріатом КМУ;
4. у законодавчих актах обов'язковозакріплювати суб'єкта аналізу ефективності реалізації закону;
5. запровадити дослідження за методологією постзаконодавчого контролю (PLS).

2. Аналіз відповідності закону прийнятих підзаконних нормативно-правових актів, своєчасності їх прийняття

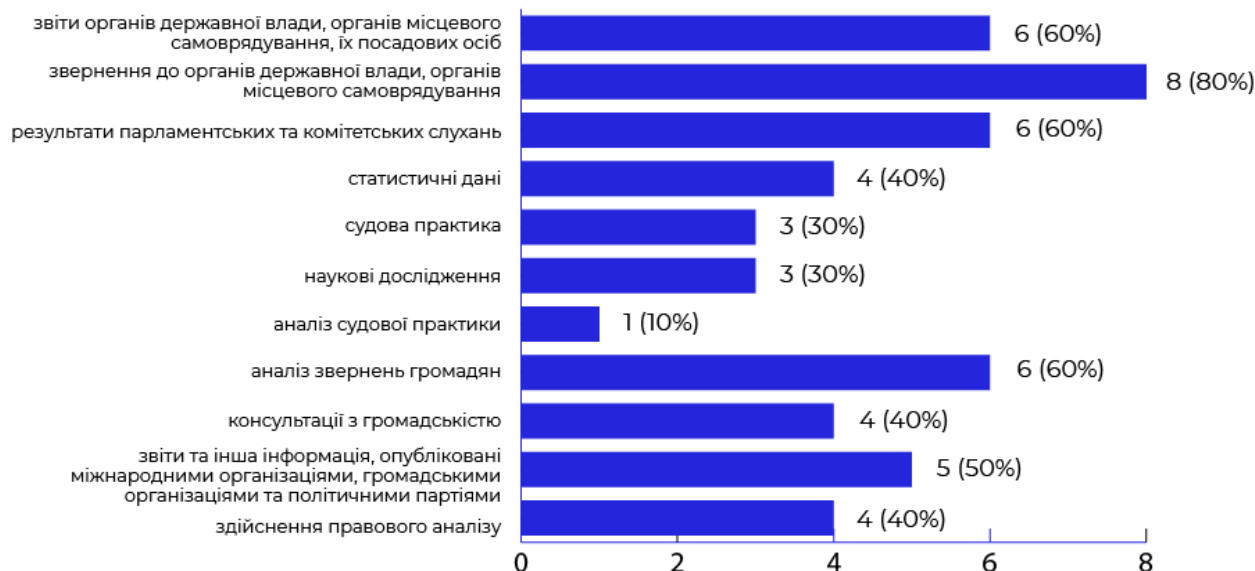
Діюча процедура аналізу відповідності закону прийнятих підзаконних нормативно-правових актів, своєчасності їх прийняття є ефективною, проте потребує деяких змін. Таку думку висловили 50% опитуваних працівників секретаріату Комітету, 20% респондентів також відмітили ефективність процедури, проте необхідно розробити рекомендації щодо її впровадження. Окрема частина представників Комітету (20%) вважає, що процедура є абсолютно неефективною та потребує змін.

Під час аналізу відповідності закону прийнятих підзаконних нормативно-правових актів, своєчасності їх прийняття Комітет зазвичай використовує звернення до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, звіти органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб та результати парламентських та комітетських слухань та аналіз звернень громадян.

Крім цього, представники Комітету зазначили, що використовують також й такі інструменти:

- статистичні дані; консультації з громадськістю; здійснення правового аналізу (40% відповідей респондентів);
- аналіз судової практики та наукові дослідження (40% респондентів).

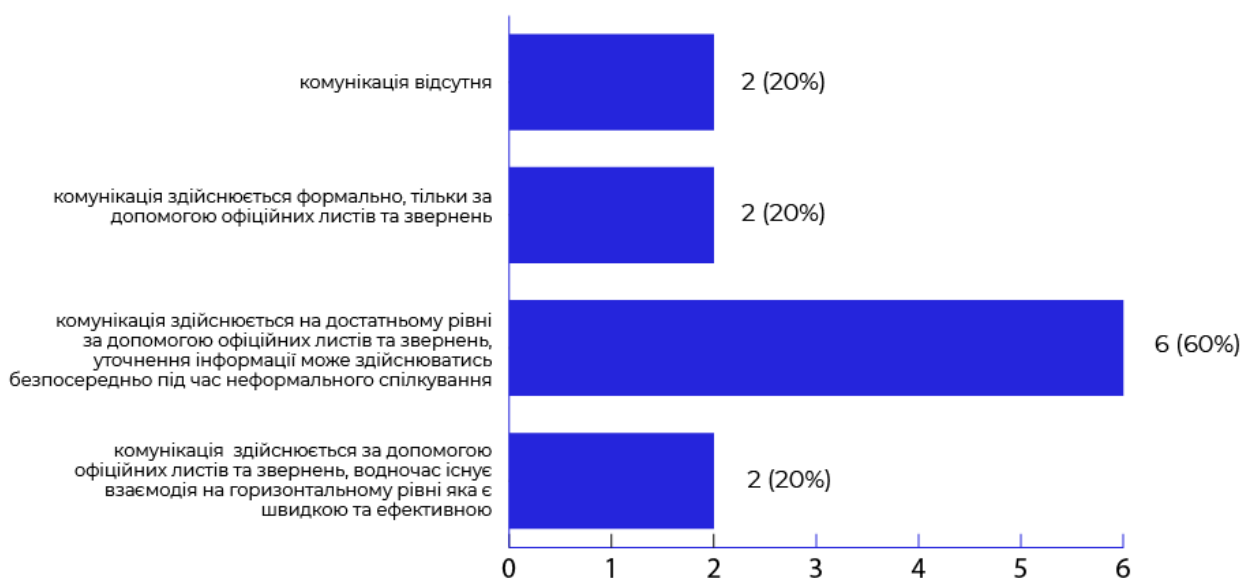

На думку працівників секретаріату Комітету (60% опитуваних), розроблені та прийняті підзаконні нормативно-правові акти частково відповідають суті та меті закону, 30% працівників секретаріату Комітету вважають, що підзаконні нормативно-правові акти завжди відповідають закону. При цьому більшість нормативно-правових актів з регулювання питань, віднесених до предмету відання Комітету, розробляються у встановлені терміни.

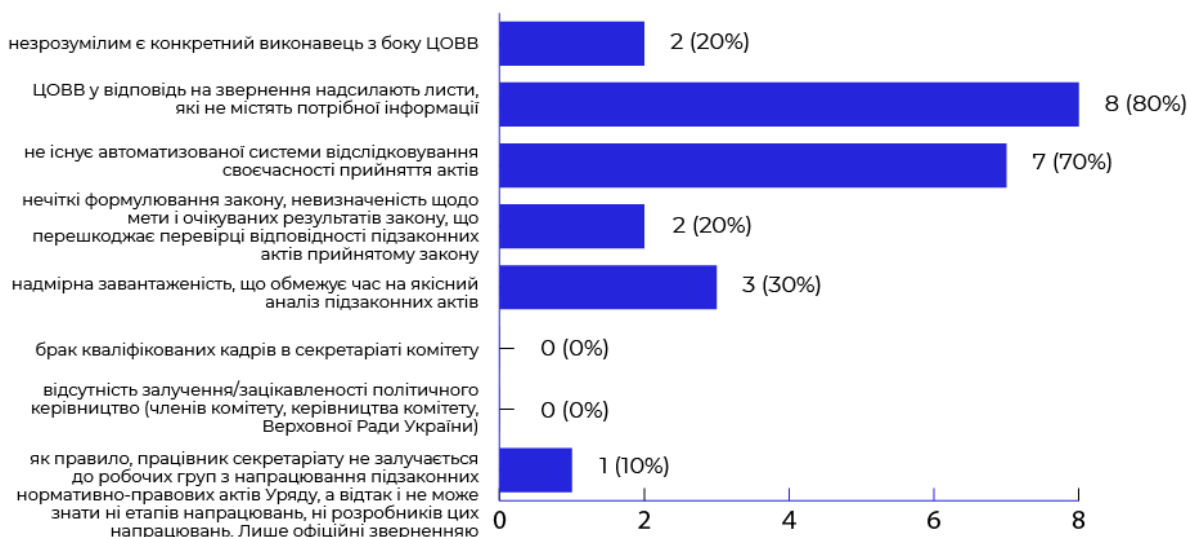
Оцінюючи рівень взаємодії Комітету з урядом під час аналізу відповідності закону прийнятих підзаконних нормативно-правових актів, своєчасності їх прийняття, 60% представників Комітету зазначили, що комунікація здійснюється на достатньому рівні за допомогою офіційних листів та звернень;

уточнення інформації може здійснюватись безпосередньо під час неформального спілкування.

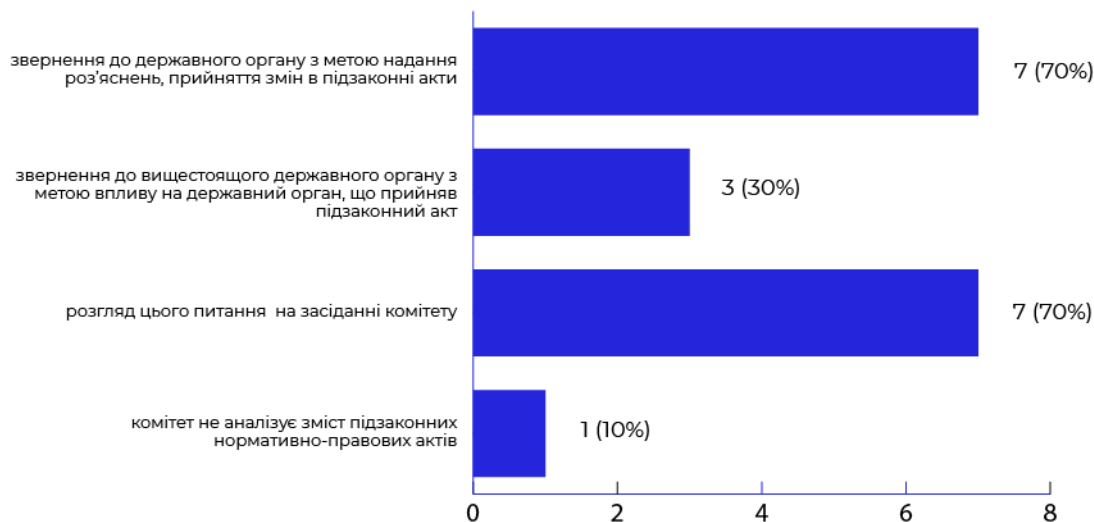

Головними викликами, які стоять перед Комітетом при взаємодії з центральними органами виконавчої влади (далі – ЦОВВ) під час аналізу відповідності закону прийнятих підзаконних нормативно-правових актів, своєчасності їх прийняття, на думку працівників Комітету, є:

1. ЦОВВ у відповідь на звернення надсилають листи, які не містять потрібної інформації (80% респондентів);
2. не існує автоматизованої системи відслідковування своєчасності прийняття актів (70% респондентів);
3. надмірна завантаженість, що обмежує час на якісний аналіз підзаконних актів (30% респондентів);
4. нечіткі формулювання закону, невизначеність щодо мети і очікуваних результатів закону, що перешкоджає перевірці відповідності підзаконних актів прийнятому закону (20% відповідей).

Переважна більшість представників Комітету (70% опитуваних) зазначила, що у випадку невідповідності закону прийнятих підзаконних нормативно-правових актів комітет розглядає це питання на засіданні комітету, а також звертається до державного органу з метою надання роз'яснень, прийняття змін в підзаконні акти. Крім цього, 30% працівників Комітету вказали, що з метою впливу на державний орган, що ухвалив підзаконний акт, Комітет звертається до вищого державного органу.

Секретаріат Кабінету Міністрів України має бути суб'єктом аналізу відповідності закону прийнятих підзаконних нормативно-правових актів, своєчасності їх прийняття. Таку думку висловила половина респондентів. При цьому 30% опитуваних представників Комітету вказали, що це має бути профільне міністерство, 20% – профільний Комітет Верховної Ради України та його секретаріат.

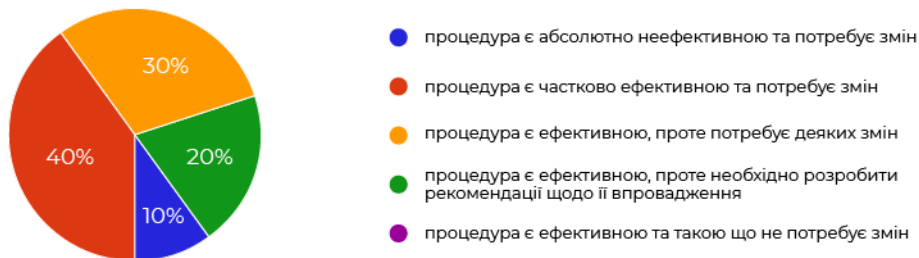
Для покращення процедури аналізу своєчасності прийняття підзаконних нормативно-правових актів працівники Комітету зазначили, що необхідно:

1. створити автоматизовану систему відслідковування своєчасності прийняття підзаконних актів, доступну для Кабінету Міністрів України, міністерств, інших ЦОВВ та ВРУ, де є інформація про прийняті закони, ухвалені підзаконні акти, терміни, відповідальних виконавців та ін.
2. запровадити методологію оцінки ефективності їх відповідності нормам Закону;

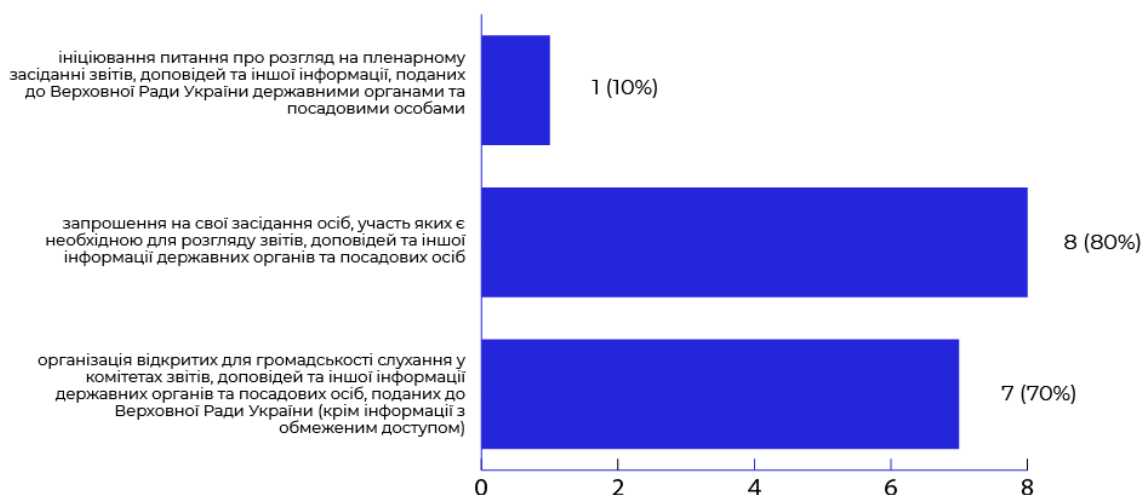
3. вносити перелік підзаконних нормативно-правових актів, які необхідно прийняти на виконання Закону, ще на етапі внесення законопроекту на розгляд Комітету (у такому випадку, є гарантія своєчасного їх прийняття).

3. Розгляд у Комітеті звітів, доповідей та інформації державних органів та посадових осіб

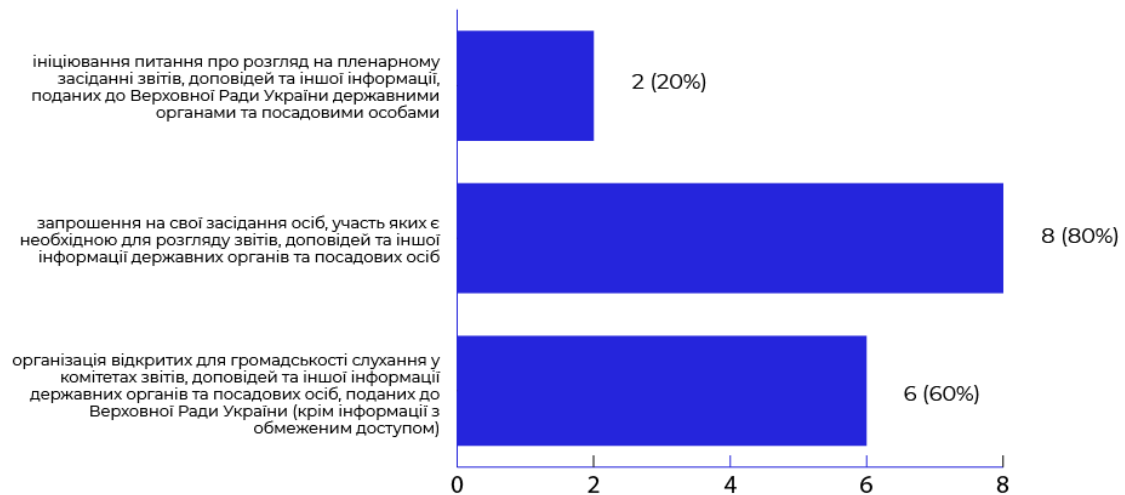
Діюча процедура розгляду на своїх засіданнях або під час слухань у Комітеті звітів, доповідей та інформації державних органів та посадових осіб, які у передбачених законом випадках подаються до Верховної Ради України, здійсненні попередньої підготовки питань щодо розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України таких звітів, доповідей та інформації є частково ефективною та потребує змін. Так вважає 40% опитуваних працівників Комітету. 30% респондентів зазначають, що процедура є ефективною, проте потребує деяких змін. 20% респондентів – процедура є ефективною, проте необхідно розробити рекомендації щодо її впровадження. 10% респондентів – процедура є абсолютно неефективною та потребує змін.

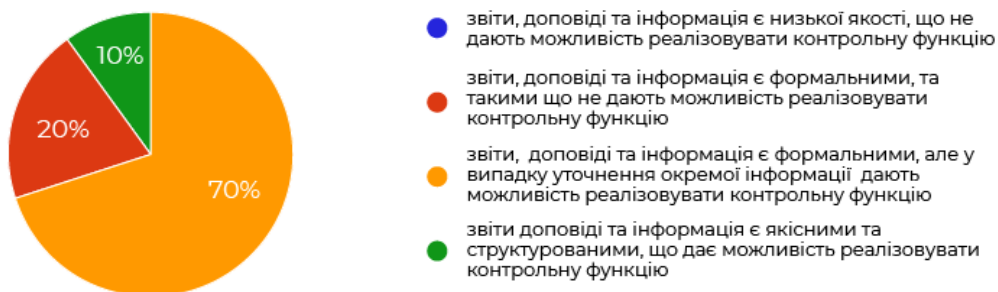
Під час розгляду на своїх засіданнях звітів, доповідей та інформації державних органів та посадових осіб Комітет найчастіше використовує такі інструменти як запрошення на свої засідання осіб, участь яких є необхідною для такого розгляду, а також організовує відкриті для громадськості слухання у комітетах звітів, доповідей та іншої інформації державних органів та посадових осіб, поданих до Верховної Ради України (крім інформації з обмеженим доступом). Про це зазначили 80% представників Комітету і 70% респондентів відповідно.

При цьому найефективнішим інструментом є запрошення на свої засідання осіб, участь яких є необхідною для розгляду звітів, доповідей та іншої інформації державних органів та посадових осіб. Більше половини (60% респондентів) позитивно оцінили також й організацію відкритих для громадськості слухання у комітетах звітів, доповідей та іншої інформації державних органів та посадових осіб, поданих до Верховної Ради України (крім інформації з обмеженим доступом). Найменш ефективним (20% опитуваних працівників секретаріату) є ініціювання питання про розгляд на пленарному засіданні звітів, доповідей та іншої інформації, поданих до Верховної Ради України державними органами та посадовими особами.

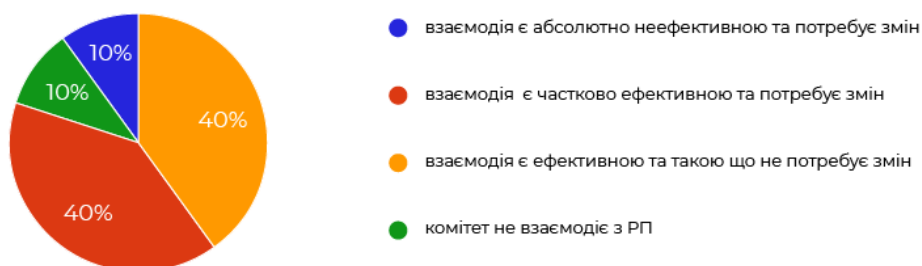
Оцінюючи якість звітів, доповідей та інформації державних органів та посадових осіб, які надходять до комітетів, 70% працівників секретаріату Комітету зазначили, що звіти, доповіді та інформація є формальними, але у випадку уточнення окремої інформації дають можливість реалізовувати контрольну функцію. Водночас, решта респондентів (30%) вказали на низьку якість звітів та доповідей, які надходять до Комітету.

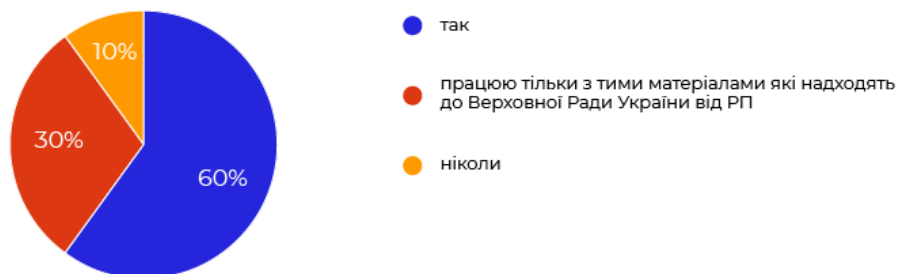
На думку представників Комітету, для покращення процесу розгляду звітів та доповідей органів державної влади та їхніх посадових осіб, необхідно на законодавчому рівні чітко визначити обов'язковість таких звітів (напр., для усіх керівників ЦОВВ), терміни підготовки та подання, основні пункти звітування тощо.

4. Взаємодія з Рахунковою палатою, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини

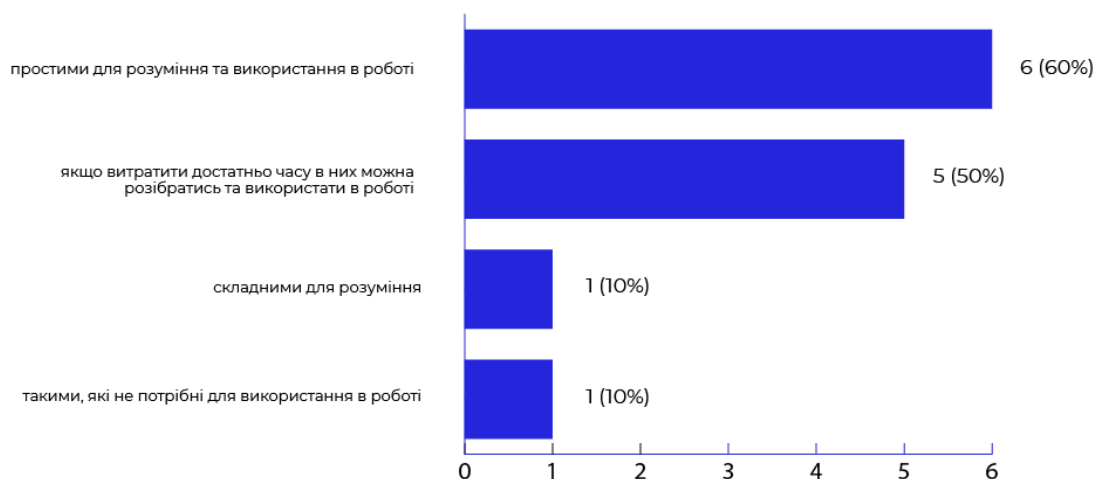
Працівники секретаріату Комітету, зокрема 40% опитуваних, вважають **взаємодію Комітету з Рахунковою палатою** ефективною та такою, що не потребує змін. Водночас, друга частина працівників Комітету (40%) вважають, що необхідно покращити цю взаємодію та внести зміни. Окремі працівники Комітету, з урахуванням їхнього досвіду, зазначили, що Комітет не взаємодіє з Рахунковою палатою.

Матеріали Рахункової палати постійно використовуються у роботі працівниками секретаріату Комітету (50% респондентів), або в окремих випадках (40%), оскільки працівники Комітету достатньо поінформовані про те, де можна їх знайти. Про це зазначили 60% опитуваних працівників Комітету. Решта опитуваних працівників (30%) працюють тільки з тими матеріалами, які надходять до Верховної Ради України від Рахункової палати.

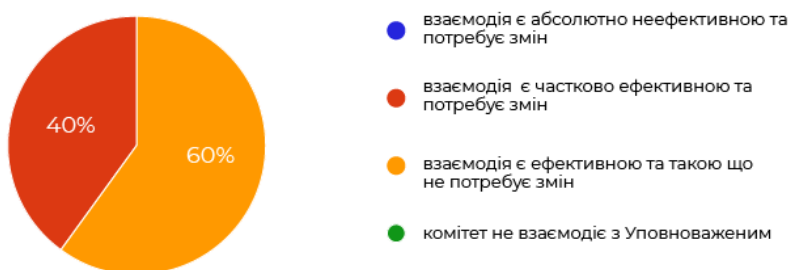
Загалом матеріали Рахункової палати є простими для розуміння та використання в роботі працівниками секретаріату Комітету (60% опитуваних). Разом з тим, іноді деякі матеріали бувають складними, і потрібно більше часу, щоб розібратися та використати у роботі.

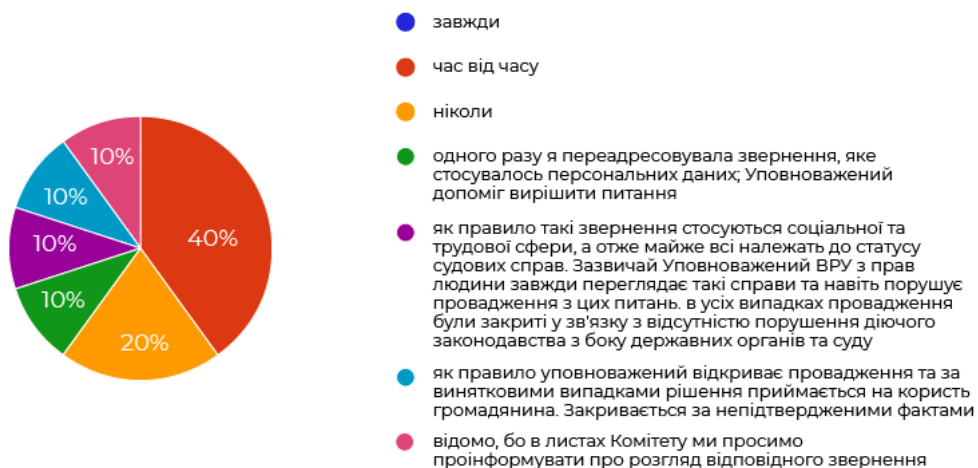
Для покращення взаємодії Комітету з Рахунковою палатою, на думку опитуваних представників Комітету, необхідно:

1. частіше заслуховувати звіти Рахункової палати на засіданнях Комітету;
2. внести зміни до законодавства в частині статусу Рахункової палати та її членів, а також принципів діяльності Рахункової палати (зокрема, до Регламенту Верховної Ради України та Закону України «Про Рахункову палату України»);
3. передбачити можливість комітетів Верховної Ради України ініціювати проведення перевірок Рахунковою палатою.

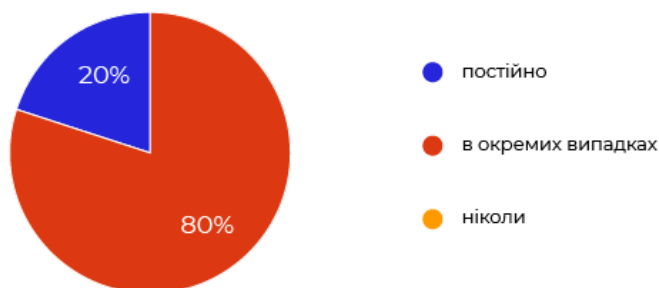
Взаємодія Комітету з Омбудсменом України є ефективною та такою, що не потребує змін. Таку оцінку дали 60% опитуваних представників Комітету, 40% респондентів вважають, що взаємодія є частково ефективною та потребує удосконалення.

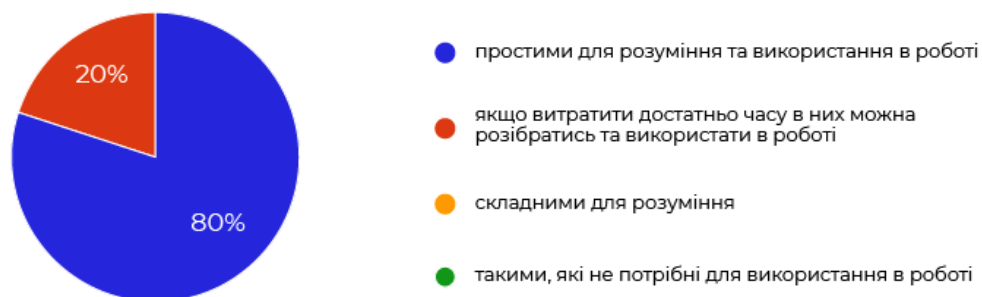
У відповідях на питання стосовно переадресації звернень щодо порушення прав людини, які надходять до Комітету, до Уповноваженого, 40% працівників Комітету зазначали, що це відбувається час від часу; 20% респондентів не мали ніколи такого досвіду. Решта відповідей стосувалися окремих звернень щодо порушення прав. Зокрема, у відповіді було зазначено: «такі звернення стосуються соціальної та трудової сфери, а отже майже всі належать до статусу судових справ. Зазвичай Уповноважений ВРУ з прав людини завжди переглядає такі справи та навіть розпочинає провадження з цих питань. В усіх випадках провадження були закриті у зв'язку з відсутністю порушення діючого законодавства з боку державних органів та суду».

Матеріали Уповноваженого використовуються у роботі працівниками секретаріату Комітету лише в окремих випадках (80% респондентів), 20% опитуваних користуються ними постійно. Працівники Комітету достатньо поінформовані про те, де можна знайти звіти, доповіді та інші матеріали Уповноваженого. Про це зазначили 60% опитуваних працівників Комітету. Решта опитуваних працівників (30%) працюють тільки з тими матеріалами які надходять до Верховної Ради України від Омбудсмана.

На думку 80% опитуваних працівників Комітету, матеріали Уповноваженого є простими для розуміння та використання в роботі працівниками секретаріату Комітету. Однак іноді деякі матеріали бувають складними, і потрібно більше часу, щоб розібратися та використати їх у роботі.

Для покращення взаємодії Комітету з Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, на думку опитуваних представників Комітету, потрібно:

- посилити комунікацію з секретаріатом Омбудсмана;
- внести зміни до діючого законодавства в частині обрання, звільнення, а також правового статусу Уповноваженого (Регламенту Верховної Ради України та профільного закону).

Висновки

1. Процедура аналізу практики застосування законодавчих актів у діяльності органів державної влади, на думку представників Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів, є ефективною, проте потребує деяких змін.
2. Під час аналізу практики застосування законодавчих актів Комітет дотримується сталої практики, що склалася в Комітеті, та не користується методологічними рекомендаціями. Зазвичай, здійснюючи аналіз практики застосування законодавчих актів, Комітет використовує звіти

органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, звернення до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, а також результати парламентських та комітетських слухань.

3. У разі виявлення неефективності закону або його окремих приписів, за результатом аналізу практики застосування закону, Комітет звертається до державних органів з проханням вдосконалити практику застосування закону, а також розглядає це питання на засіданнях Комітету. Іноді Комітет ініціює внесення змін у закон.
4. Основним суб'єктом аналізу ефективності реалізації закону, на думку Комітету, мають бути профільне міністерство та профільний комітет Верховної Ради України і його секретаріат.
5. Діюча процедура аналізу відповідності закону прийнятих підзаконних нормативно-правових актів, своєчасності їх прийняття, на думку працівників секретаріату комітету, є ефективною, проте потребує деяких змін та розробки рекомендації щодо її впровадження.
6. Під час аналізу відповідності закону прийнятих підзаконних нормативно-правових актів, своєчасності їх прийняття Комітет зазвичай використовує звернення до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, звіти органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб та результати парламентських та комітетських слухань і аналіз звернень громадян.
7. На думку працівників секретаріату Комітету, розроблені та прийняті підзаконні нормативно-правові акти зазвичай частково відповідають суті та меті закону. При цьому більшість нормативно-правових актів розробляються у встановлені терміни.
8. Комунікація Комітету з урядом здійснюється на достатньому рівні за допомогою офіційних листів та звернень, уточнення інформації може здійснюватись безпосередньо під час неформального спілкування.
9. Головними викликами, які стоять перед Комітетом при взаємодії з центральними органами виконавчої влади (далі – ЦОВВ) під час аналізу відповідності закону прийнятих підзаконних нормативно-правових актів, своєчасності їх прийняття, на думку працівників Комітету, є те, що ЦОВВ у відповідь на звернення надсилають листи, які не містять потрібної інформації, а також відсутність автоматизованої системи відслідковування своєчасності прийняття актів.
10. У випадку невідповідності закону прийнятих підзаконних нормативно-правових актів Комітет розглядає це питання на своєму засіданні а також звертається до державного органу з метою надання роз'яснень, прийняття змін в підзаконні акти
11. Секретаріат Кабінету Міністрів України має бути суб'єктом аналізу відповідності закону прийнятих підзаконних нормативно-правових актів, своєчасності їх прийняття. Таку думку висловила половина респондентів. При цьому 30% опитуваних представників Комітету вказали, що це має бути профільне міністерство, 20% – профільний Комітет Верховної Ради України та його секретаріат.

- 12.** Під час розгляду на своїх засіданнях звітів, доповідей та інформації державних органів та посадових осіб Комітет найчастіше використовує такі інструменти як запрошення на свої засідання осіб, участь яких є необхідною для такого розгляду, а також організовує відкриті для громадськості слухання у комітетах звітів, доповідей та іншої інформації державних органів та посадових осіб, поданих до Верховної Ради України (крім інформації з обмеженим доступом).
- 13.** Найефективнішим інструментом, на думку секретаріату Комітету, є запрошення на свої засідання осіб, участь яких є необхідною для розгляду звітів, доповідей та іншої інформації державних органів та посадових осіб, а також організацію відкритих для громадськості слухання у комітетах звітів, доповідей та іншої інформації державних органів та посадових осіб, поданих до Верховної Ради України (крім інформації з обмеженим доступом). Найменш ефективним є ініціювання питання про розгляд на пленарному засіданні звітів, доповідей та іншої інформації, поданих до Верховної Ради України державними органами та посадовими особами.
- 14.** Оцінюючи якість звітів, доповідей та інформації державних органів та посадових осіб, які надходять до комітетів, секретаріат Комітету зазначив, що звіти, доповіді та інформація є формальними, але у випадку уточнення окремої інформації дають можливість реалізовувати контрольну функцію.
- 15.** Працівники секретаріату Комітету вважають взаємодію Комітету з Рахунковою палатою ефективною та такою, що не потребує змін. Водночас друга частина працівників Комітету вважає, що необхідно покращити цю взаємодію та внести зміни.
- 16.** Матеріали Рахункової палати є доступними і простими для розуміння та використання в роботі працівниками секретаріату Комітету, яке відбувається на постійній основі. Разом з тим іноді деякі матеріали бувають складними, і потрібно більше часу, щоб розібратися та використати їх у роботі.
- 17.** Для покращення взаємодії Комітету з Рахунковою палатою, на думку опитуваних представників Комітету, потрібно:
- частіше заслуховувати звіти Рахункової палати на засіданнях Комітету, а також здійснити низку законодавчих змін (див. розділ «Рекомендації»).
- 18.** Взаємодія Комітету з Омбудсменом України є ефективною та такою, що не потребує змін, решта (40% респондентів) вважають, що взаємодія потребує удосконалення.
- 19.** Матеріали Уповноваженого використовуються у роботі працівниками секретаріату Комітету лише в окремих випадках (80% респондентів), 20% опитуваних – користуються ними постійно. Комітет достатньо поінформований про те, де можна знайти звіти, доповіді та інші матеріали Уповноваженого. Крім того, Комітет вважає, що матеріали Уповноваженого є простими для розуміння та використання в роботі працівниками секретаріату Комітету. Однак іноді деякі матеріали

бувають складними, і потрібно більше часу, щоб розібратися та використати їх у роботі.

20. Для покращення взаємодії Комітету з Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, на думку опитуваних представників Комітету, потрібно:

- посилити комунікацію з секретаріатом Омбудсмена.

Рекомендації

1. Загальні рекомендації. Для покращення процедури аналізу практики застосування законодавчих актів представники Комітету вважають за необхідне:

- визначитись з тим, чи є вона обов'язковою, хто суб'єкт(и) її здійснення, які терміни;
- розробити алгоритм проведення аналізу практики застосування законодавчих актів;
- закріпити виконання таких функцій на законодавчому рівні секретаріатом КМУ;
- у законодавчих актах обов'язково закріплювати суб'єкта аналізу ефективності реалізації закону;
- запровадити дослідження за методологією постзаконодавчого контролю (PLS).

2. Верховній Раді України:

- на думку представників Комітету, для покращення процесу розгляду звітів та доповідей органів державної влади та їх посадових осіб, необхідно на законодавчому рівні чітко визначити обов'язковість таких звітів (наприклад, для усіх керівників ЦОБВ), терміни підготовки та подання, основні пункти звітування тощо;
- необхідно внести зміни до законодавства в частині статусу Рахункової палати та її членів, а також принципів діяльності Рахункової палати (зокрема, до Регламенту Верховної Ради України та Закону України «Про Рахункову палату України»);
- передбачити можливість комітетів Верховної Ради України ініціювати проведення перевірок Рахунковою палатою;
- забезпечити внесення змін до діючого законодавства в частині обрання, звільнення, а також правового статусу Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (Регламенту Верховної Ради України та профільного Закону).

3. Дослідницькій службі Верховної Ради України:

- забезпечити розроблення методологічних рекомендацій для аналізу практики законодавчих та підзаконних актів (зокрема, щодо джерел, які використовуються під час здійснення такого аналізу) у співпраці із бенефіціарами методологічних рекомендацій. Такі рекомендації мають враховувати обмеження доступу до певних видів інформації під час дії воєнного стану в Україні;
- забезпечити аналіз ефективності методологічних рекомендацій у середньостроковій (через один рік після оприлюднення) перспективі та забезпечити внесення змін за потреби, з огляду на відгуки користувачів методологічних рекомендацій;
- запровадити методологію оцінки ефективності підзаконних НПА відповідності нормам Закону.

4. Кабінету Міністрів України:

- за результатом проведеного дослідження, представники комітетів вважають за необхідне запровадження автоматизованої системи відслідковування своєчасності прийняття підзаконних актів – доступну для Кабінету Міністрів України, міністерств, інших ЦОВВ та ВРУ, де є інформація про прийняті закони, прийняті підзаконні акти, терміни, відповідальних виконавців та ін.

5. Суб'єктам законодавчої ініціативи:

- вносити перелік підзаконних нормативно-правових актів, які необхідно прийняти на виконання Закону, на розгляд комітету ще на етапі внесення законопроекту (у такому випадку є гарантія своєчасного їх ухвалення);

